

Dan zouden echter de leidende, door *Thorbecke* gehuldigde, beginselen der gemeentewet — autonomie der gemeente, volle verantwoordelijkheid van het gemeentebestuur — door andere moeten worden vervangen. Of dit op zich zelf gewenscht zou zijn, is een quaestie, die buiten het bestek van dit artikel omgaat.

Wij meenen dus met den Heer *Reuvecamp* tot de conclusie te mogen komen, dat onder de vigeerende wetsbepalingen de *controle* van de gemeentefinanciën en de verantwoordelijkheid voor de juistheid der beheersverantwoording aan het gemeentebestuur behoort, en het *toezicht* daarop, zij het dan ook. Indien noodig, een actief toezicht, aan Gedeputeerde Staten.

J. H. TEXTOR

LITERATUUR

Red. M. M. DEEN Jr. en A. ROBLES

De kritiek op „Profits” van C. F. Bickerdike

In mijn bespreking van *Souter's* kritiek deed ik uitkomen, dat zoowel de schrijvers als de critici van „Profits” verzuimden een scherp onderscheid te maken tusschen:

1. Een barter en een money-economy,
2. statika en dynamika,
3. vrije konkurrentie en monopolie (gelijkmatige rijkdomsverdeeling tegenover bezitsconcentratie).

Deze kritische opmerking geldt evenzeer tegen B. Aan den anderen kant echter moet worden erkend, dat B. een nieuwe onderscheiding maakt, welke ik had voorbijgezien, n.l. tusschen groei in een gelijkmatig en in een ongelijkmatig tempo. Om deze onderscheiding van principieele beteekenis draaien B.'s lezenswaardige opstellen in het „Economic Journal” van 1924 (blz. 408 e.v.) en 1925 (blz. 366 e.v.) resp. getiteld: „Social Interests in relation to saving” en „Saving and the monetary System”. B.'s hoofdeconclusie is door hem als volgt samengevat (Econ. Journal 1924 blz. 422):

„A smooth state of growth, with uniform price-level, is possible if the two conditions are fulfilled: (1) growth is uniform, (2) saving and the creation of bank credit always continually equal the amount required for financing growth as distinct from maintenance production. If these conditions are not fulfilled, there is almost inevitably involved not only disturbance of individual prices, but disturbance of the general level of prices, and, under ordinary conditions of individualism, oscillation of trade activity. It is not possible, however, to enter on a discussion of these questions in the present paper, but reference is made to these problems merely for the purpose of pointing out that a study of the conditions of uniform growth, even though that condition does not actually exist, is useful as a preliminary to the consideration of the effects of irregularity”.

In het licht van dezen passus is het duidelijk, wat de kern is van B.'s kritiek. Hij verwijt F. en C., dat ze het „dilemma of thrift” hebben gesteld, als ware dit per se onoplosbaar, zonder nauwkeurig de condities van den gelijkmatigen groei te onderzoeken.

In hun antikritiek geven F. en C. blijk, dat ze veel voor B.'s artikelen en kritiek gevoelen. „We also agree substantially with Mr. B.'s keen and pertinent criticism. We had, in fact, already considered his ideas, as set forth in the Econ. Journal, Sept. 1924 We see no conflict worth mentioning between his economic views and our own” Maar dan volgt:

„Mr. B. says that our main point seems to be that savings cannot be reconciled with a steady state of growth. Here, again, the qualification we repeatedly make is omitted: „unless

the deficit caused by savings is made up in some way”

Mr. B.'s main conclusion (zie den aangehaalden passus van blz. 422 Econ. Journal 1924) is all... we need for our purposes, since it is certain that such acceleration and such alterations (n.l. afwijkingen van B.'s eisch eener „smooth growth”) will take place in the future, and may, moreover, take place at any time on such a scale as seriously to interfere with progress. What our critic holds to be theoretically possible is, therefore, practically possibly, only if we do more to control these factors in the interests of progress than we have done in the past. That is our main conclusion; and with that conclusion, we assume, Mr. B. agrees.”

De rest van B.'s kritiek is bijzaak en blijft beter onbesproken. Maar er rijst o.i. een belangrijke vraag, welke zoowel schrijvers als kritikus niet of slechts hoogst onvoldoende (Profits blz. 354 e.v.) bespreken.

In hoeverre is de hoogst ongelijkmatige, schoksgewijze groei der kapitalistische maatschappij (voortdurende opeenvolging van hoogkonjunctuur en depressie) juist een gevolg van de ongelijkmatige rijkdomsverdeeling? In één zijner beste en diepzinnigste uiteenzettingen (Theorie der reinen und politischen Ökonomie 5e druk blz. 902 e.v.) kontrasteert *Oppenheimer* „die reine Ökonomie als eine fortschreitende Gesellschaftswirtschaft mit *allseitig* sinkendem Druck” met „die kapitalistische Ökonomie als eine fortschreitende Gesellschaftswirtschaft mit *einseitig* sinkendem Druck” en toont overtuigend aan, dat zoowel ongelijkmatige druk als schoksgewijze vooruitgang met de ongelijkmatige rijkdomsverdeeling onverbreeklijk samenhangen. Nog scherper formuleert O. z'n standpunt op de blz. 211 e.v. van den eersten druk van „Wert und Kapitalprofit”, alwaar hij o.a. het volgende schrijft. „Die Statik der Marktwirtschaft (de statische evenwichtstoestand) kann sich nur dadurch einstellen, dass jeder Produzent die Produktion weniger lohnender Produkte aufgibt oder doch einschränkt, während er die Produktion lohnender Produkte neu aufnimmt oder doch erweitert. Wenn das wahr ist — und wir sehen nicht, wie es bestritten werden könnte — dann ergibt sich, dass sich für die kapitalistische Verkehrsgesellschaft eine Statik, streng genommen, gar nicht vorstellen lässt, weil hier jeder Produzent zwar geneigt ist, bei steigenden Preisen (Gewinnen) seine Produktion auszudehnen, nicht aber, sie bei sinkenden Preisen (Gewinnen) einzuschränken. Man müsste also behufs Konstruktion ihrer Statik eine unerlaubte Abstraktion vornehmen, eine Abstraktion von einem wesentlichen Constituens ihres Begriffes. Folgendes liegt vor:

Statisch wollen wir eine Gesellschaft nennen, die den Ruhezustand der Konkurrenz (afgezien van kwalifikatie- en monopoliever verschillen) erreicht hat und während der Beobachtung funktioniert ohne ihn zu verlieren. Von der kapitalistischen Gesellschaft aber kann man allenfalls einen momentanen Ruhezustand annehmen, in dem alle Preise so stehen, dass alle Einkommen, würde der Zustand andauern, so weit ausgeglichen sind wie das die Konkurrenz gegen die bekannten Hindernisse (karakter- en bezitverschillen) durchzusetzen vermag: *aber man darf nicht annehmen, dass dieser Zustand auch nur die kürzeste Zeit andauert.* Es gehört zu den essentiellen Bestimmungen des Begriffs „kapitalistische Wirtschaft”, dass die Konkurrenz auch ohne das Eingreifen äusserer „störender Einflüsse”, rein aus ihrem inneren Mechanismus heraus, niemals auf dem Ruhezustand verharren kann, *grundsätzlich nicht — eine wirklich absolut im Gleichgewichtszustande funktionierende kapitalistische Wirtschaft ist nicht nur praktisch unmöglich sondern auch grundsätzlich undenkbar.*”

Men ziet — ook al kunnen hier van wege de zoo beperkte plaatsruimte de problemen slechts even worden aangestipt —

dat Duitse grondigheid wel eens dieper graaft dan Angelsaksische praktische zin. Onvolledigheid en oppervlakkigheid der theorie hebben bij F. en C., zooals vanzelf spreekt, ook invloed op de therapie. In „The Road to Plenty” bepleiten zij een doelbewuste konjunktuur-politiek der Overheid, in den trant als door schrijver dezes in z'n boekje „De Konjunktuur” en in de „Vereeniging voor Belastingwetenschap” bepleit. Ik zal de laatste zijn om er iets kwaads van te zeggen. Deze konjunktuurpolitiek mag echter het veel grooter belang van een gelijkmatiger rijkdomsverdeeling niet doen voorbijzien. De konjunktuurpolitiek bepaalt zich tot bestrijding der symptomen terwijl een gelijkmatiger rijkdomsverdeeling het kwaad in zijn wortel en grondoorzaak aantast. Het is zeker goed aan een suikerzieke insuline-inspuitingen te geven. Maar het ware nog beter, als men door een andere therapie de ziekte zelve kon opheffen en daarmee ook de inspuitingen onnoodig maken. Men spaart niet enkel moeite, ook de gezondheid wordt beter. Een gelijkmatiger rijkdomsverdeeling zou vanzelf tot hooger welvaart en minder crisis voeren, als door welke andere politiek met voortdurend ingrijpen is te bereiken.

In een volgend artikel over het laatste Essay van *Victor Valentinovitsch Novogilow*.

Mr. Dr. A. SPANJER

UIT HET BUITENLAND

Red.: J. E. ERDMAN, C. A. HUYSMAN en C. J. MEYER
(Bijdragen en mededeelingen zende men aan den Secretaris
der Redactie)

Shilling Deferred Shares

„The Accountant” van 4 Febr. 1928 bevat eene lezing van *P. D. Leake F.C.A.* over bovenstaand onderwerp, waaraan het volgende is ontleend:

„Shilling deferred shares” zijn aandelen van één shilling nominale waarde in het kapitaal eener naamlooze vennootschap, welke het grootste deel van haar maatschappelijk kapitaal verkreeg door uitgifte van preferente aandelen van hooger nominaal bedrag, gewoonlijk £ 1. Eene emissie van shilling deferred shares heeft gewoonlijk ten doel de voordeelen uit goodwill eener onderneming ten goede te doen komen aan de houders van die aandelen, welke recht geven op de overwinst na uitkeering van een vast percentage op de preferente aandelen; in sommige gevallen participeren deze laatsten ook in beperkte mate in de overwinst. Installatie, voorraden en verder bedrijfskapitaal worden in den regel gefinancierd uit het preferente kapitaal.

Kenmerkend voor de ondernemingen, die deze soort aandelen uitgeven is, dat zij meestal een sterk speculatief karakter dragen: fabricatie van kunstzijde, uitvindingen van motoren, radioapparaten, nieuwe toepassingen van petroleum en cement, nieuwe methoden voor wegebouw; in 1927 waren er talrijke uitgiften voor greyhound racecourses. Het is niet twijfelachtig, dat deze aandelen de speculatie sterk bevorderen; dit blijkt duidelijk uit de buitengewone afwijkingen in koers met de preferente.

In Amerika is het belegend publiek gewend aan aandelen „no par value”, uitgegeven tezamen met preferente van hooger nominale waarde. Eene dergelijke emissie suggereert geen bepaalde waarde aan den goodwill toe te kennen, hetgeen bij uitgifte van shilling deferred shares wél het geval is. Eene uitgifte

van 100.000 dezer aandelen beteekent niet, dat voor den goodwill slechts £ 5000 werd betaald. Toch komen dergelijke misleidende mededeelingen in prospecti voor.

Eene eigenaardigheid bij overname van bestaande ondernemingen is, dat bij de meesten onder de overgenomen activa de goodwill voor een belangrijk bedrag voorkomt, terwijl de verkopers het grootste deel der shilling deferred shares overnemen. Zij blijven daardoor in de toekomst beslag leggen op de overwinst of m.a.w. op de resultaten van den goodwill, die dus in werkelijkheid niet verkocht werd.

In het algemeen vertoonen deze aandelen dus meer na- dan voordeelen. Zij kunnen echter een middel zijn om de moeilijkheden verbonden aan de vaststelling der waarde van den goodwill te ontgaan en de nadeelen van overkapitalisatie te voorkomen.

C. A. H.

Goodwill

In „The Accountant” van 23 Juni 1928 maakt *P. D. Leake F.C.A.*, schrijver van het bekende werk over „Commercial Goodwill” eenige opmerkinge over de berekening en afschrijving van goodwill.

Goodwill is naar zijne meening het geheel van rechten, voortvloeiende uit voorafgaand streven naar het behalen van winst, waardevermeerdering of ander voordeel. Het is een soort eigendomsrecht; oorspronkelijk was het de goede reputatie van het individu, maar met de ontwikkeling van handel en nijverheid heeft het begrip eene groote uitbreiding ondergaan. Het omvat ook die rechten, welke onder andere namen wettelijk beschermd worden.

Bijzondere gevallen uitgezonderd is de waarde van den goodwill afhankelijk van de waarschijnlijkheid om in de toekomst overwinst te behalen, deze laatste in de beteekenis van winst boven de normale voor een bepaalden bedrijfstak. Onder den invloed van concurrentie, nieuwe uitvindingen, vermindering of ophouden van de vraag, is de overwinst bestemd om te verdwijnen. Zij zal slechts over een onbekend, doch beperkt aantal jaren genoten worden.

De waarde van den goodwill is dus niet permanent, en komt overeen met de contante waarde van een reeks overwinsten te genieten over een aantal jaren en gediscoteerd tegen een zeker percentage, afhankelijk van het aan het bedrijf inhaerente risico, maar zeker niet lager dan 10%. Gediscoteerd tegen dit percentage is de contante waarde van tien termijnen van *f* 1000.— te ontvangen over 21 tot 30 jaar slechts *f* 92.—, een bedrag te gering om bij de vaststelling van een onzekeren factor als goodwill rekening mede te houden. Zelfs onder gunstige omstandigheden moet dus een periode van twintig jaren als maximum aangenomen worden.

Op betaalden goodwill dient dus steeds te worden afgeschreven. Feitelijk is het eene vooruitbetaling, die men uit de winsten van de eerstvolgende twintig jaren verwacht terug te ontvangen. De aangewezen weg is dus uit die winsten telkenjare een bedrag te reserveeren, dat met rente op rente verhoogd juist het betaalde bedrag oplevert.

De Companies Act zal waarschijnlijk ook in dien zin aangevuld worden, dat Naamlooze Vennootschappen preferente aandelen zullen mogen uitgeven, en jaarlijks een deel daarvan uit de winst aflossen. De gemiddelde minimumrente op preferente aandelen bedraagt ongeveer acht procent. Mocht men van deze bevoegdheid gebruik maken ter afschrijving van betaalden goodwill, dan is bij den betrekkelijk hoogen rentevoet het jaarlijks benodigde bedrag vrij gering.

Ten slotte wijst L. op de voordeelen van shilling deferred shares ter financiering van gekochten goodwill. C. A. H.

¹⁾ Eveneens in mijn artikel in het Sept. nummer van het Tijdschrift van den Ned. Werkloosheids Raad.